

RMK ARENGUKAVA 2015–2020

RMK ARENGUKAVA 2015–2020

3–4 SISSEJUHATUS**4–5 MUUDATUSED RMK VÄLISKESKKONNAS****6–19 STRATEEGILISED EESMÄRGID**

1. SUURENDAME RIIGIMETSAMAA TOOTLIKKUST, KASVATADES JUURDE 4,7 MLN M³ PUITU AASTAS
2. VARUME JA MÜÜME RIIGIMETSAST 4 MLN M³ PUITU AASTAS
3. VÕTAME KAITSE- JA PUHKEALADEL VASTU 2,5 MILJONIT KÜLASTUST AASTAS
4. TAASTAME 10 000 HA OHUSTATUD VÕI EBASOODSAS SEISUNDIS OLEVAID ELUPAIKU
5. TEENIME 45 MILJONIT EUROT KASUMIT AASTAS
6. PÜSIME EESTI 10 HINNATUMA TÖÖANDJA HULGAS NING MAKSAME KÕIGILE OMA TÖÖTAJATELE KONKURENTSIVÕIMELIST PALKA

20–35 LISA 1. RMK ARENGUKAVA 2011.–2014. AASTA EESMÄRKIDE TÄITMISE ANALÜÜS**1. ORGANISATSIOONIÜLESED EESMÄRGID:**

- 1.1 RAHVUSVAHELISTELE SÄÄSTVA METSANDUSE NÕUETELE VASTAV TOIMIMINE
- 1.2 TÕHUS JUHTIMISE KORRALDAMINE
- 1.3 METSATEADLIKKUSE TÕSTMINE ÜHISKONNAS
- 1.4 TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

2. TEGEVUSVALDKONDADE EESMÄRGID:

- 2.1 METSAHALDUS
- 2.2 METSAMAJANDUS
- 2.3 PUIDUTURUSTUS
- 2.4 KÜLASTUSKORRALDUS JA LOODUSHARIDUS
- 2.5 METSAUENDUSMATERJALI TOOTMINE
- 2.6 JAHINDUS
- 2.7 LOODUSKAITSE

SISSEJUHATUS

RMK on 1999. aastal metsaseadusega moodustatud riigitulundusasutus, mille ülesandeks on Keskkonnaministeeriumi ja Kaitseministeeriumi valitsemisalas asuva riigimetsa majandamine ning selle mitmekülgseks kasutamiseks võimaluste loomine. RMK juhtimise korraldus ning õigused ja kohustused metsa majandajana on kindlaks määratud metsaseadusega. Eesmärgid riigimetsa majandamisele seab riiklik metsanduse arengukava.

Riigipoolsed ootused riigimetsa majandamisele ei ole viimase aastakümne jooksul oluliselt muutunud: Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 peab jätkuvalt oluliseks RMK kesk-konnakaitseliste, sotsiaalsete ja majanduslike eesmärkide tasakaalu, nähes riigimetsa puiduturu stabiilsuse tagaja, metsalooduse kaitsja ning igapäevase pakkuja funktsioonis. Sellest tulenevalt on määratletud ülesanne RMK-le: tagada ühiskonna enamiku huvidele vastav eesmärkide püstitamine ja järgimine riigimetsa majandamisel ning saavutada sellega Eesti metsapoliitikast tulenevate metsa jätkusuutliku ning efektiivse majandamise põhimõtete rakendumine riigimetsas.

Nende ülesannete täitmine kirjutatakse lahti RMK arengukavas. Seni kehtinud arengukava kinnitas RMK nõukogu 2008. aasta septembris, korralise nõukogu-poolse ülevaatamise järel pikendati kava kehtivust kahe aasta võrra; kogu perioodi kehtivuseks seega 2009.–2014. aasta. Stabiilne majanduskeskkond ning sihipärane töö on võimaldanud enamiku arengukavas püstitatud eesmärkidest täita (detailne analüüs on esitatud lisas 1). Kokkuvõtlikult võib välja tuua, et ligi veerandi Eesti maismaa territooriumi haldamine on viimase viie aasta jooksul puhas-kasumi osana ja sellelt tasutava tulumaksuna riigikassasse toonud 140 miljonit eurot, millele lisandub 20 miljonit eurot maamaksu. Looduse kaitseks, haridusse ja igapäevase tugineva külastustaristu väljaarendamiseks on nende aastate jooksul investeeritud 33 miljonit eurot. Lisaks läbib riigimetsa ning looduskaitsealasiid 8000 km pikkune teedevõrk, mida kasutavad lisaks metsaveokitele aktiivselt ka seene- ja marjametsas käijad ja niisama looduse nautijad. Teedevõrgu korrashoiuks on nendel aastatel kulunud kokku 77 miljonit eurot.

Vastutasuks on looduses käijate arv enam kui kahekordistunud ning jõudnud 1,7 miljoni külastuseni aastas. Looduse mitmekesisuse ja liigirikkuse kinnituseks on juurde leitud tuhandeid uusi vääriselupaiku ning heaperemeheliku metsamajandamise tulemusena jõuab igal aastal turule üle 1 miljoni kuupmeetri puitu rohkem kui veel viis aastat tagasi. Riigimetsa majandamise ja looduse kaitsmisega igapäevaselt seotud inimeste arv on arengukava kehtivuse vältel poole võrra kasvanud ning tõusnud tänaseks üle 5000.

Ajendatuna koostööpartnerite ootustest pikemale ajahorisondile, aga ka soovist siduda riigimetsa majandamise planeerimist teiste riiklike kavade tähtaegadega (sh Euroopa Liidu struktuurifondide keetus), on käesoleva arengukava kehtivusperioodiks 2015–2020. Tuleb siiski rõhutada, et kuna riigimetsale pandud ülesanded ajas täienevad ja täpsustuvad ning esineda võib ettenägematuid muutusi RMK toimimiskeskonnas, on ka edaspidi otstarbekas arengukava täitmine iga-aastaselt üle vaadata ning vajadusel kava uuendada (viimane muudatus RMK arengukavas viidi sisse 2013. aasta aprillis pärast seda, kui Vabariigi Valitsus kiitis heaks riikliku looduskaitse arengukava aastani 2020).

Kuna RMK arengu kujundamisel on oluline koht meie partnerite seisukohtadel, tehakse arengukava avalikult kättesaadavaks RMK kodulehel.

MUUDATUSED RMK VÄLISKESKKONNAS

Kui RMK eelmise arengukava koostamisele eelnes erakordselt turbulentne ning keeruline majanduslanguse periood, siis viimasel neljal aastal on nõudluse ning pakkumise vahekord püsinud praktiliselt muutumatuna. Samas tõi majanduse taastumine kaasa nii kohalike kui ka lähiturgude metsa- ja puidutööstusettevõtete restruktureerimise, mis tõstis märgatavalt Läänemere piirkonna metsasektori konkurentsivõimet. Eesti-siseselt väärivad traditsiooniliselt tugeva saetööstuse kõrval äramärkimist investeringud vineeritööstuse arengusse UPM-Kymmene tehases Otepääl ning Latvias Finieris'e laienemine Kohilasse. Ka on tehnoloogia arengusse panustanud ning sealäbi konkurentsivõime püsinud ainuke kohalik tselluloosi- ja paberitootja Horizon Pulp & Paper Kehras.

Palgi ja paberipuidu tarbijate püsijäämine turul on kindlustanud eeldusi ka madalakvaliteedilise puidu varumiseks. Siiski tuleb tagasi vaadates tõdeda, et ootused puiduenergeetika kiireks arenguks on olnud suuremad kui tänaseks realiseerunud tulemus. Puidu kui taastuvenergiaallika kasutamist maailmas eelduslikult kõige enam mõjutama pidanud Euroopa Liidu energiapoliitika rakendumine on olnud oodatust aeglasem, sellega seoses on tagasi hoitud ka fossiilsete kütuste kasutamisest loobumist võimaldavaid investeerimisotsuseid. Eesti metsandusel on selles valguses siiski läinud keskmisest paremini, kuna suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu) on kaugküttesüsteemide varustamiseks puit kütteallikana siiski kasutusele võetud.

Samuti on kohapeal välja arendatud märkimisväärsed tootmisvõimsused puiduenergia granuleerimiseks (nt on AS Graanul Invest tõusnud maailma juhtivaks pelletitootjaks), mis loob eeldused puidu kui suhteliselt madala energeetilise väärtusega kütteallika transpordiks ka väljaspool Eestit asuvatesse tarbimiskohtadesse. Puidu tarbimise lähituleviku väljavaateid hinnates võib seetõttu eeldada nõudluse mõõdukat kasvu.

Teiseks RMK tegevust juba möödunud arengukava perioodil oluliselt mõjutanud teguriks on looduskaitse korralduses aset leidnud muudatused. Alates 2009. aastast, mil RMK ühendas kaitsealadel paikneva külastustaristu varem riigimetsas välja arendatuga ning võttis enda teha ka praktilised looduskaitsetööd riigile kuuluval maal, on Euroopa Liidu struktuurivahendite toetus neile tegevustele järk-järgult kasvanud. Välisrahastuse toel on rekonstrueeritud RMK looduskeskuste võrk, taastatud laudteid, vaateplatvorme jt külastusobjekte rahvusparkides ja mitmetel teistel kaitsealadel, samuti loodud juurdepääsud suuremate poollooduslike koosluste hooldealadele ning alustatud elupaigatööstustega erinevates metsa- ja muudes ökosüsteemides. Ka 2014. aastal on RMK looduskaitsetööde eelarve seetõttu n-ö netokasusaaja. 2020. aastani planeeritud Euroopa Liidu eelarveperioodil suureneb looduskaitseks ette nähtud vahendite hulk märgatavalt, mistõttu on loodud võimalused väga suure osa kriitilises seisundis olevate elupaikade taastamiseks.

Lähiaastatel potentsiaalselt kõige enam (riigi)metsa majandamist mõjutavaks, samas peaaegu prognoosimatuks teguriks võib pidada maailma, sh Euroopa Liidu kliimapoliitika arenguid. Kuigi kliima muutumise suund ja ulatus on vaatamata pikaajalistele uurimistöödele ikkagi veel spekulleeritavad suurused, määrab kliimamuutuste ärahoidmiseks tehtav (eelkõige süsiniku emissiooni vähendamine ning sidumise suurendamine) ning valitav muutustega kohanemise strateegia kindlasti ka metsanduse käekäiku. Riikliku kohanemisstrateegia koostamine on Vabariigi Valitsuse hiljutise otsusega ette nähtud 2015. aasta lõpuks, mistõttu on strateegia rakendamise mõju RMK arengukava kontekstis otstarbekas hinnata selle järel. Erinevate maakasutusviiside kaudu süsinikubilansi kokkuarvestamisele on Euroopa Liidus ühised normid juba kehtestatud. Kas, mil määral ja millal hakkavad need mõjutama metsa kasvatamist ja kasutamist Eestis, selgub ilmselt lähiaastatel.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

Strateegilised eesmärgid võtavad kokku RMK ambitsioonid aastani 2020. Nende saavutamine nõuab kõigi RMK tegevusvaldkondade pingutust ja koostööd, tagab organisatsiooni efektiivsuse suurenemise ning kindlustab RMK hoole all oleva metsa ja teiste looduskoosluste targa hoidmise, kaitsmise ja majandamise.

RMK eesmärgid aastaks 2020 on järgmised:

1. suurendada riigimetsamaa tootlikkust, kasvatades juurde 4,7 mln m³ puitu aastas
2. varuda ja müüa riigimetsast 4 mln m³ puitu aastas
3. võtta kaitse- ja puhkealadel vastu 2,5 miljonit külastust aastas
4. taastada 10 000 ha ohustatud või ebasoodsas seisundis olevaid elupaiku
5. teenida 45 miljonit eurot kasumit aastas
6. püsida kümne Eesti hinnatuma tööandja hulgas ning maksta kõigile oma töötajatele konkurentsivõimelist palka

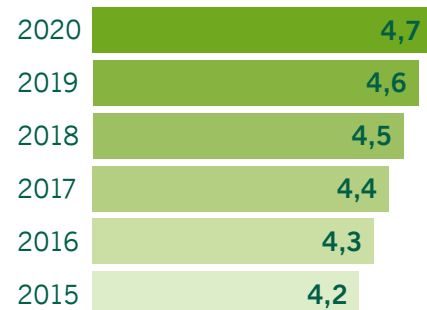
SUURENDAME RIIGIMETSAMA TOOTLIKKUST, KASVATADES JUURDE 4,7 MLN M³ PUITU AASTAS

Ligi pool Eestimaast on kaetud metsaga, ca 40% metsast kuulub riigile. RMK hoole all oleva inventeeritud riigimaa suurus on 1,2 miljonit ha, millest metsamaa moodustab 74% – 900 000 ha.¹ Riigimetsa tagavara on 164 miljonit m³ ning puidu aastane juurdekasv 4,2 miljonit m³. Puidu juurdekasv on veerandi võrra suurem kui aastane raiemaht. Ka tulevikus peab puitu riigimetsas juurde kasvama rohkem, kui seda raiutakse.

Senisest paremini kavandatud metsatööde tegemine ning uute maade kasutuselevõtt võimaldavad suurendada puidu juurdekasvu riigimetsas 4,7 miljoni m³-ni aastas.

Puidu aastane juurdekasv (mln m³)

¹ Viimase viie aasta jooksul on RMK riigi omandisse vormistanud rohkem kui 200 000 hektarit uusi maid. Kuna inventeerimine järgneb omandisse vormistamisele ajalise viitega (praeguse tempo juures kuni kaks aastat), on RMK käsutuses oleva maa kogupindala ülnäidatust ca 100 000 ha võrra suurem – ligi 1,3 miljonit ha.

Aastaks 2020, kui maareform on lõpule viidud, on riigi omandisse vormistatud veel kuni 100 000 ha valdavalt metsaga kaetud maad. Arvutused näitavad, et targa majandamisega on seejärel võimalik riigimetsamaa tootlikkus viia kuni 5 miljoni m³-ni. Kuna metsakasvatustööde mõju avaldumine võtab aega, on RMK esmaseks eesmärgiks jõuda aastaks 2020 kogu riigimetsas õigeaegsete majandamisvõtete rakendamiseni. See tähendab, et:²

- kasvukohtadele on valitud sobiv eesmärgi puuliik ja uuendamisevõte, mis tagavad raiesmike uuenemise 5 aasta jooksul pärast raiet
- metsauuenduse hooldamist ning valgustusraiet tehakse sellise sagedusega, et noorendikud saavad latimetsaks hiljemalt 15 aastaga
- harvendusraiet tehakse nii suures mahus, et 90% keskealiste puistute puhul ei ületa täius 0,8
- uuendusraied tehakse 10 aasta jooksul küpsusvanuse saavutamiseks
- kõik olulise kahjustuse ning liigmadala ($\leq 0,4$) täiusega puistud on asendatud uutega

Ka tulevikus kasvab puitu riigimetsas juurde rohkem, kui seda raiutakse.

Õigete ning õigeaegsete majandamisotsuste eelduseks on kvaliteetsete inventeerimisandmete olemasolu. Seetõttu inventeerib RMK riigimetsa ka edaspidi ise, kasutades selleks kõiki kaas- aegseid töövahendeid ning tehnoloogiaid. Kui täna on riigimetsa takseerandmete keskmiseks vanuseks viis ning majandatavas metsas isegi neli aastat, siis aastaks 2020 ei tohi andmete keskmine vanus olla rohkem kui kaks aastat.

Metsamaa tootlikkuse suurendamise pikaajaline edukus on tagatud ainult siis, kui metsa uuendamiseks kasutatakse kvaliteetset uuendusmaterjali. Selleks viiakse koostöös teadusasutustega lõpule männi ja kuuse järglaskatsealade rajamine ning uuendatakse kase-, kuuse- ja männi-seemlaid mahus, mis võimaldab loobuda seemnete varumisest metsas. Selleks, et katta täielikult RMK hallatava riigimetsa taimevajadus, suurendatakse oma taimlates kasvatatavate avatud ja suletud juurekavaga metsataimede kogumahtu 22 miljoni taimeni aastas.

Metsamaa tootlikkust on võimalik järsult tõsta nendes metsades, kus majandamises on mingil põhjusel tekkinud pikaajaline paus. Eriti märgatav on tegemata metsakasvatustööde mõju juurde- tulevate maade puhul, mida pole hooldatud vähemalt 20 aastat. Samasugusteks on aga sageli kujunenud olukord ka täiendavate piirangutega majandatavates metsades, kus varem kehtestatud õigusaktide aegumise või uute puudumise tõttu on eesmärgipõhine majandamine olnud pärsitud. Juurdetulnud metsades kavandatakse ja viiakse koheselt ellu metsa seisukorrale vastav metsa- kasvatustöö. Täiendavate piirangutega majandatavates metsades analüüsitakse vastava asukoha maakasutuse eesmärki (keskkonnaseisundi parandamine, puhkuse võimaldamine, loodusväärtuse kaitse vmt) ning püütakse leida selle saavutamiseks sobivaim metsakasvatusevõte; vajadusel tehakse ettepanek piiranguid kehtestava õigusakti muutmiseks või uue loomiseks.

² Tulenevalt kasvukohtade erinevusest võib eesmärkide absoluutväärtustes esineda hälbeid (nt uuenevad viijakad kasvukohatüübid eelduslikult 3 ja vaesemad kasvukohatüübid 7 aastaga); eesmärgid on püstitatud silmas pidades valdavate kasvukohatüüpide esindatust.

VARUME JA MÜÜME RIIGIMETSAST 4 MLN M³ PUITU AASTAS

Puit on keskkonnasõbralik ja taastuv loodusvara, mille kasutamine aitab rikastada meie elukeskkonda ning mille varumine, töötlemine ja transport annab juba täna tööd ligi 35 000 eestimaalasele. Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 koostamiseks tehtud analüüside alusel loob 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle arvestuse kohaselt annab riigimetsast täiendavalt varutav metsamaterjal 2020. aastaks juurde ligi 1500 uut töökohta.

Riigimetsast varutud ning müüdud puidu kogus on aasta-aastalt suurenenud, 2013. aastal oli see 3,4 miljonit m³. Suurenev puidu juurdekasv ning madalakvaliteedilisemale puidule uute kasutusvõimaluste leidmine lubab RMK-l varuda ja müüa tulevikus senisest veelgi enam puitu.

Riigimetsast varutud ja müüdud puit aastas (mln m³)

2020	4,0
2019	3,9
2018	3,8
2017	3,7
2016	3,6
2015	3,5

Raietel varutud puit jaguneb palkideks, paberipuiduks ja küttepuiduks; viimast müüb RMK nii ümarmaterjali kui ka hakituna. Võimalusel leitakse turg ka raidmetele – raietegevusest maha jäävatele okstele ja latvadele, samuti kändudele, mis jõuavad turule samuti peamiselt hakkpuiduna. Majanduslikult on RMK jaoks siiski kõige olulisem palkide saamine, mis tänu täpsemale metsakasvatustööde planeerimisele ning teostamisele peab ka edaspidi moodustama vähemalt 40% varutava puidu kogumahust.

Kui palkide puhul võib lähiaastail prognoosida mõningast nõudluse suurenemist, siis müügimahtude kasvatamisel saab võtmeküsimuseks uute turgude ja kasutusvõimaluste leidmine madalakvaliteedilisemale puidule. Eelkõige on see seotud üleminekuga keskkonnasõbralikule küttele – uute koostootmisjaamade ehitusega ning seniste fossiilset kütust kasutavate katlamajade ümberhitamisega nii Eestis kui ka mujal Euroopas.

Täiendavalt varutav puit loob metsasektoris juurde 1500 töökohta.

Koostöös ettevõtjatega tuleb leida puidule enam võimalusi kohapealseks väärindamiseks. Selleks, et tagada investeerimiskeskonna atraktiivsus, sõlmitakse kõigis kaubagruppides kestvuslepingud 85%-le müügiks pakutavast puidust. Ülejäänud osa müüakse avalikel enampakkumistel turunõudlust arvestades nii ümarmaterjali kui ka kasvava metsa raieõigusena.

RMK-le on omistatud säästva metsamajanduse rahvusvahelised sertifikaadid PEFC ja FSC®. Nende olemasolu on kriitilise tähtsusega iseäranis paberipuidu müügil ning seetõttu on oluline, et RMK omandaks sertifikaadid uuesti ka nende praeguse kehtivusaja lõppedes vastavalt aastatel 2015 ja 2017.

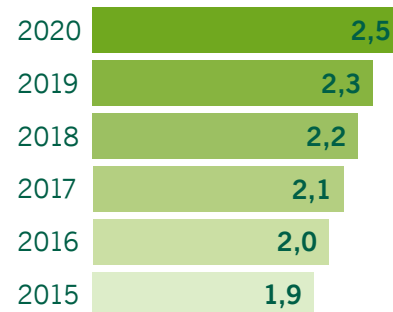
Metsatööde tegemiseks ning varutud puidu metsast kättesaamiseks on oluline hoida korras ning toimivana metsateed ja -kuivendussüsteemid. Aastatel 2008–2014 suurendas RMK oluliselt kulutusi metsaparandusele. Täna on jõutud tasemele, kus 30-aastase tsükliga on võimalik rekonstrueeritud metsateid ning kuivendussüsteeme korras hoida. Kogu teede- ja kuivendussüsteemide korrastamiseks kulub täna tasemel jätkates siiski veel orienteeruvalt 10–12 aastat. Arengukava kehtivusperioodi jooksul on RMK eesmärgiks rekonstrueerida 2500 km metsateid ning 90 000 ha metsakuivendussüsteeme.

Eesti inimene armastab looduses puhata, sportida, seenel-marjul käia. 2013. aastal külastati RMK kaitse- ja puhkealaid rekordiliselt 1,7 miljonit korda. Arvestades praegu RMK hoole all olevat kaitse- ja puhkealade võrgustikku ning väljaehitatud taristu seisukorda, on see optimaalne näitaja – külastajate rahulolu on kõrge ning looduse koormustaluvust pole riivatud.

Aastaks 2020 on eesmärgiks viia külastuste arv 2,5 miljonini (võrdluseks – sama palju käisid Eesti inimesed 2013. aastal kinos). Külastuskordade märgatava suurendamise eelduseks on külastajate vastuvõtmiseks loodud taristu korrasolek ning külastusobjektide omavaheline sidusus.

Külastuste arv kaitse- ja puhkealadel aastas (mln)

Jätkuvat potentsiaali külastajate arvu suurendamiseks pakuvad Eesti kaitsealad, mis kuuluvad RMK hoole alla alates 2009. aastast. Eelkõige puudutab see viit Eesti rahvusparki, kus leiduv loodusrikkus soosib kindlasti laiemat tutvustamist. Hea näide sellest, kui hästi ja vastutus-tundlikult on võimalik rahvusparki puhkamiseks ning loodushariduse jagamiseks kasutada, on kõrge külastatavusega Lahemaa rahvuspark. Samasugust huvi väärivad ka Karula, Matsalu, Vilsandi ja Soomaa rahvuspark.

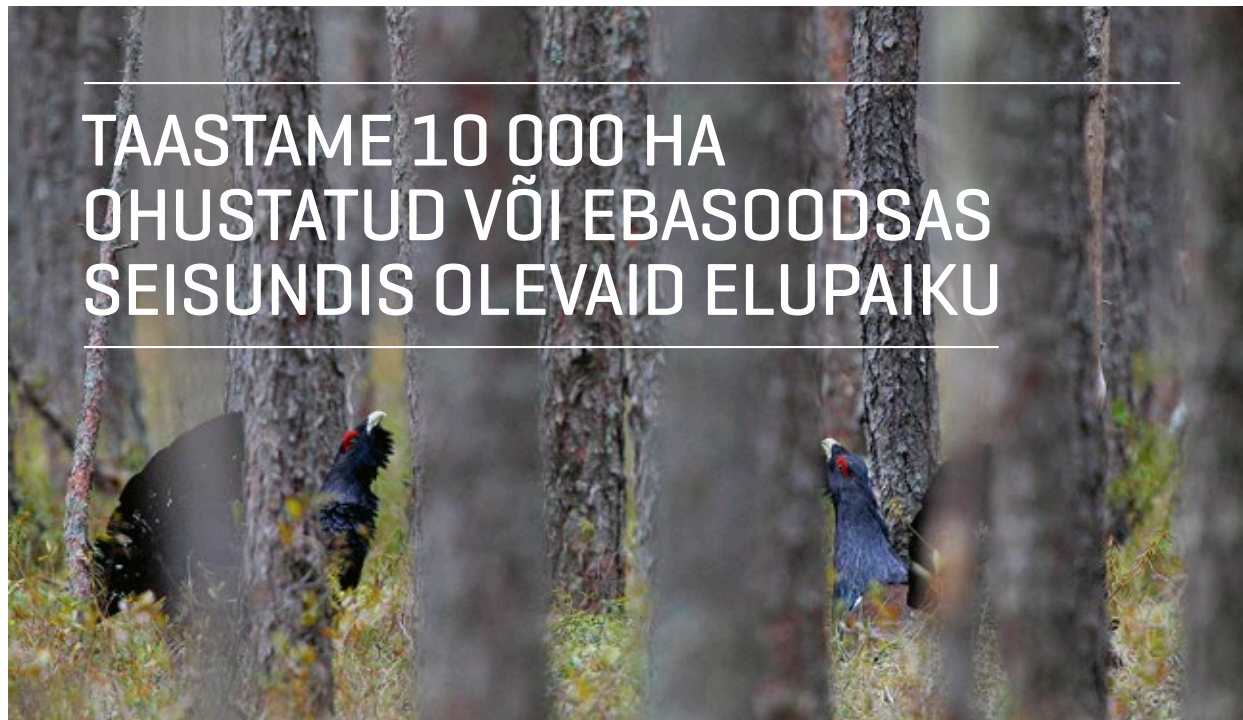
Selleks, et Eesti inimesed ning väliskülalised jätkuvalt looduses liikuda tahaks, hoolitseb RMK võimaluste mitmekesisuse ning teavitava info hea kättesaadavuse eest. Hetkel olemasolevale matkateede võrgustikule lisandub 2014.–2018. aastal Eestit läbiva pika matkatee kolmas ja neljas haru. Jätkub seene- ja marjahooajal inimeste teavitamine võimalikest korjemetsadest, samuti arendatakse edasi looduses liikumist lihtsustavat RMK mobiilirakendust.

Külastuskorraldusega tihedalt läbipõimunud tegevus on loodushariduse jagamine, mida RMK teeb lisaks puhke- ja kaitsealadele ka oma looduskeskustes, Sagadi looduskoolis ja Elistvere loomapargis. Selleks, et pakutav loodusharidusest saaks osa senisest veelgi enam³ inimesi, asub RMK tegelema õpetajakoolitusega ning kaasaegsete loodushariduslike õppematerjalide loomisega. Nende abil saavad RMK-s välja arendatud programme RMK spetsialistide kõrval edasi anda ka õpetajad. Aastal 2020 annab erinevatest loodushariduslikest ja teavitavatest üritustest osavõtnute arv 10% kõikidest RMK kaitse- ja puhkealade külastustest.

RMK kaitse- ja puhkealaid külastab peagi sama palju inimesi, kui neid praegu kinos käib.

³ 2013. aastal oli RMK loodusharidusprogrammides 48 400 osalejat, kellele lisandusid teabepunktide külastajad (63 000), Elistvere loomapargi külastajad (58 000) ning Sagadi metsamuuseumi külastajad (25 200).

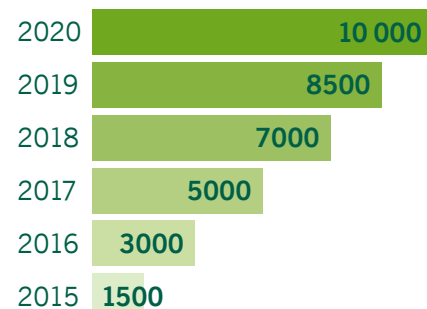

TAASTAME 10 000 HA OHUSTATUD VÕI EBASOODSAS SEISUNDIS OLEVAID ELUPAIKU

Eesti loodus on elupaigaks rohkem kui 30 000 taimele, loomale, seenele ja teisele liigile. Olgugi et kaitstavate alade osakaal on Eestis Euroopa suurimaid ning Eesti riigimetsadest on range kaitse all 17%, on paljud liigid siiski ohustatud ja nende arvukus kahanemas. Suur osa Eesti loodusele omastest liikidest on ohustatud seetõttu, et mineviku inimtegevuse või selle lõppemise tõttu on elupaigad neile ebasobivaks muutunud.

Looduse elurikkuse hoidmiseks on vältimatu parandada ohustatud ja ebasoodsas seisundis olevate liikide elupaikade seisundit. RMK keskendub oma looduskaitse- lises tegevuses ohustatud ja kehvast seisundis olevate elupaikade aktiivsele taastamisele. Aastaks 2020 parandatakse 10 000 ha elupaikade seisundit.

Taastatud elupaigad tõusvalt (ha)

Taastamise all peetakse silmas omapoolset aktiivset tegevust ja eelduste loomist elupaiga seisundi paranemiseks. Siia alla ei kuulu pidev tegevus, nagu näiteks erinevate koosluste iga-aastane hooldamine, mida RMK teeb aina kasvavas mahus.

Peamised ohustatud ja ebasoodsas seisundis olevad elupaigad, mille seisundi parandamine vajab aktiivset sekkumist, on poollooduslikud kooslused, sooelupaigad ning avatud luite- ja nõmmekooslused.

Looduskaitse lises tegevuses toetutakse parimale olemasolevale teadmisele. Selleks tehakse tihedalt koostööd teadlastega ja rahastatakse RMK teadus- fondist ka konkreetsete liikide (nt metsis ja lendorav) elupaikade seisundi parandamise uuringuid.

RMK hoiab ja kaitseb Eesti looduse elurikkust.

Looduse mitmekesisusega haakub ka tegevus Põlula kalakasvatusekeskuses, mis kuulub RMK koosseisu alates 2014. aasta algusest. Kui seni on Põlulast Eesti jõgedesse asustatud peamiselt lõhet, mistõttu lõhe arvukus on enamikus Põhja-Eesti lõhejõgedes tõusnud, siis edaspidi tuleb kalakasvatuse likku taastootmist vaadata laiemalt koos elu- ja kudepaikade taastamise ja rändeteede avamisega. 2014. aastal valmiva vee-elustiku taastootmisprogrammi täideviijana on RMK tulevikus valmis tegevust laiendama ka teistele liikidele.

TEENIME 45 MILJONIT EUROT KASUMIT AASTAS

Riigitulundusasutusena on RMK-I ühiskonna ees kanda suur vastutus, tema kätte on usaldatud Eesti riigi olulise loodusressursi tark ja vastutustundlik majandamine. Riigimets loob töökohti tuhandetele inimestele ning täidab riigikassat ning kohalike omavalitsuste eelarvet miljonite eurodega. 2013. aastal teenis RMK 155 miljoni euro suuruse käibe juures 35,7 miljonit eurot tulumaksustamise eelset kasumit, aastal 2020 soovib RMK tulumaksustamise eelset kasumit teenida 45 miljonit eurot.

RMK kasum aastas (mln eurot)

2020	45
2019	43
2018	41
2017	39
2016	37
2015	35

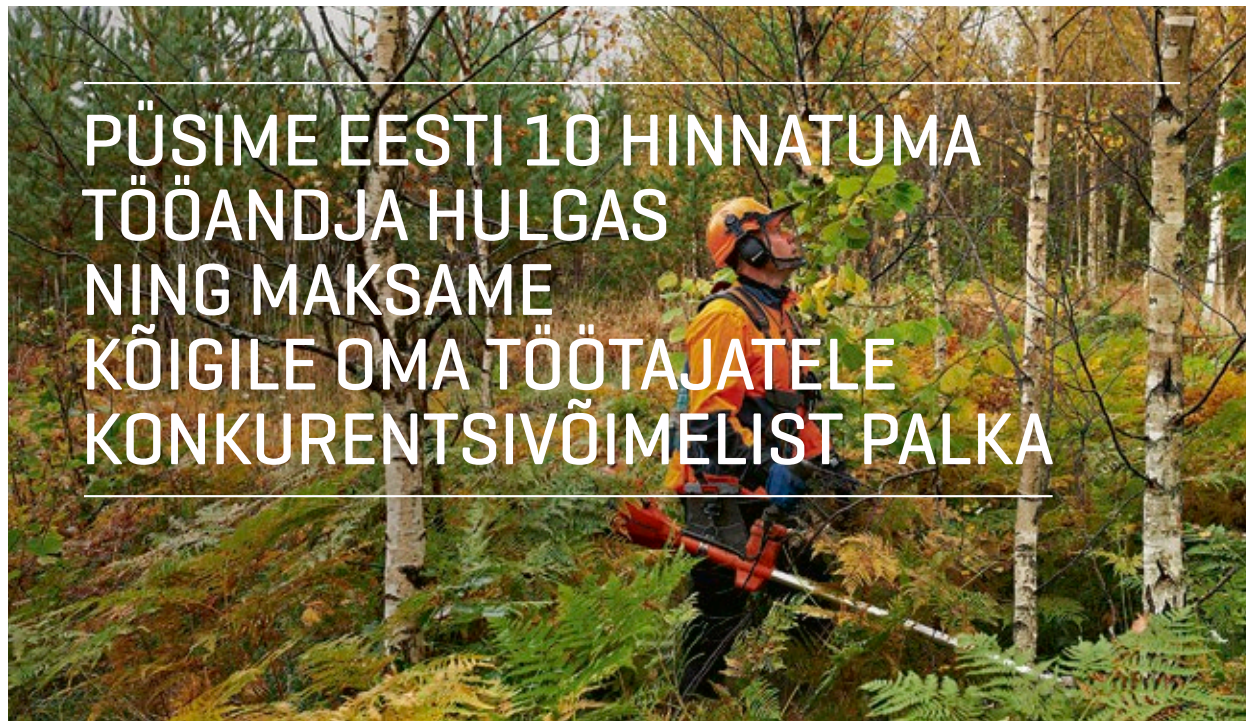
Kasumieesmärgi täitmine sõltub eelkõige puiduturu käitumisest, hinnavõtjana RMK seda mõjutada ei saa. Siiski mõjutab kasuminumbri suurendamist oluliselt metsamajanduse ja puidu turustamisega seotud eesmärkide täitmine – kui tehakse rohkem metsatöid ning suurendatakse metsa tootlikkust, saab varuda ja turule suunata rohkem puitu ning suurendada ka käivet ja kasumit.

Täites täpselt pikaajalisi lepinguid, mis on sõlmitud eelkõige puidule kohapeal kõrgemat väärtust lisava tööstusega, pakub RMK oma partneritele suuremat varustuskindlust ja kulude kokkuhoidu ning tugevdab nende ja seeläbi kogu Eesti majanduse konkurentsivõimet.

**RMK teenib
raha Eesti
inimestele.**

Kasumi kasvatamise juures pole vähetähtsad ka kontrollitud kulutused looduskaitsetöödele ja külastajate vastuvõtmisele. RMK käsutusse antud vahenditesse tuleb suhtuda heaperemehelikult. Iga rahakasutust mõjutava otsuse juures kalkuleeritakse selle pikaajalist mõju ühe või teise RMK eesmärgi saavutamisele.

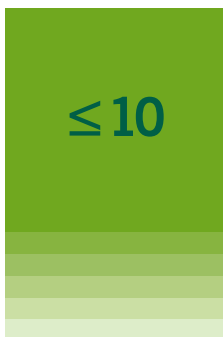

PÜSIME EESTI 10 HINNATUMA TÖÖANDJA HULGAS NING MAKSAME KÕIGILE OMA TÖÖTAJATELE KONKURENTSIVÕIMELIST PALKA

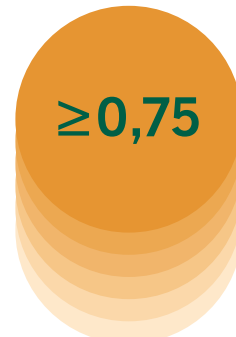
Organisatsiooni edukus sõltub inimestest, kes seal töötavad. Endale võetud ambitsioonikaid eesmärke saab RMK täita vaid juhul, kui neid jagavad pühendunud ja organisatsiooni väärtusi hindavad töötajad. Püsimine Eesti hinnatumate tööandjate esikümnes ning oma töötajatele konkurentsivõimelise palga maksmine on seega hädavajalik eeldus õnnestumiseks.

Koht hinnatud tööandjate hulgas

2015–2020

Keskmise palga võrdlus palgaturuga

2015–2020

Tööandjate maineuuringus⁴ hoidis RMK 2014. aastal kõrget kolmandat kohta. Sealjuures oli RMK kõrgelt hinnatud tööandja eriti maapiirkondades, ent ei kuulunud esikümnesse Tallinnas ja Virumaal. Saavutatud positsiooni ei saa suhtuda kui millessegi kindlasse ka tulevikus ja selle hoidmiseks ning tugevdamiseks tuleb pöörata tähelepanu töötajate kaasamisele, heale organisatsioonisele infovahetusele, RMK maine jätkuval tugevdamisele ja ka palga konkurentsivõimelisusele, kuna just viimase näitaja osas jäädi teistele hinnatud tööandjatele üldsuse silmis alla.

**RMK
hoolib oma
töötajatest.**

RMK töötajate praegune palgatase on võrreldes Fontese palgaturu uuringuga siiski üsna hea ning eelmises RMK arengukavas seatud siht on saavutatud – kõigis tegevusvaldkondades on palk vähemalt võrdne või ka suurem sama ametipositsiooniga võrreldavast palgaturu mediaanist. Strateegiliste eesmärkide saavutamise aastaks 2020 lubab seada sihiks kõigi RMK töötajate palga viimise võrdseks vähemalt palgaturu ülemise kvartiiliga (0,75), samas eeldatakse riigimetsas töötamisel nii oma töötajatelt kui ka lepingupartneritelt erialase kutsetunnistuse ettenäitamist.

⁴ TNS Emori Eesti tööandjate maineuuring 2014.

LISAD

LISA 1. RMK ARENGUKAVA 2011.–2014. AASTA EESMÄRKIDE TÄITMISE ANALÜÜS

Pärast 2008. aastal läbi viidud töökorralduse muudatust kinnitas nõukogu RMK nelja järgmise aasta arengukava. Selles olid organisatsioonile pandud ülesanded jaotatud uuest struktuurist lähtuvalt tegevusvaldkondade kaupa ning eraldi olid esitatud kõiki tegevusvaldkondi puudutavad organisatsiooniüleused eesmärgid. Arengukava esimese kahe kehtivusaasta järel vaatas nõukogu püstitatud eesmärgid ja nende täitmise üle, kohandas neid sobivamaks ning pikendas arengukava perioodi veel kahe aasta võrra – aastani 2014. Käesolevaga võetakse kokku aastatel 2009–2012 ja 2011–2014 kehtinud arengukavade täitmine. Kuna ülevaate koostamise ajaks on 2014. aasta sügis, puuduvad veel andmed arengukava viimase kehtivusaasta kohta, mistõttu on vaatluse all arengukava kuuest aastast esimesed viis. Andmete olemasolul tehakse tekstis viiteid ka 2014. aastale.

1. Organisatsiooniüleused eesmärgid

1.1 Rahvusvahelistele säästva metsanduse nõuetele vastav toimimine

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
FSC® säästva metsanduse sertifikaadi hoidmine	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
PEFC säästva metsanduse sertifikaadi saamine ja hoidmine	–	Sertifikaadi saamine	Jah	Jah	Jah

Esimene rahvusvaheline säästva metsanduse põhimõtete järgimist kinnitav sertifikaat – FSC®⁵ – omistati RMK-le juba 2002. aastal. 2010. aastal taotles RMK Eesti riigimetsade majandamisele ka teise rahvusvaheliselt tunnustatud ja tänaseks maailmas suurima levikuga sertifikaadi – PEFC.⁶ Nende sertifikaatide olemasolu ei ole küll senini puidu hinnale otsest mõju avaldanud, kuid on majanduse madalseisus taganud Eestist varutud puidule ja puidutoodetele maailmaturul suurema konkurentsivõime.

⁵ FSC® – The Forest Stewardship Council.

⁶ PEFC – The Programme for the Endorsement of Forest Certification.

1.2 Tõhus juhtimise korraldamine

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
ISO 14001 sertifikaadi hoidmine	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
ISO 9001 sertifikaadi saamine ja hoidmine	–	Sertifikaadi saamine	Jah	Jah	Jah
Klientide pretensioonide käsitlemine ja lahendamine kokkulepitud aja jooksul	–	–	–	Jah	Jah
Tööandja maine sellekohaste uuringute esikümnes	4. koht	3. koht	2. koht	6. koht	4. koht
Töötajate palgatase nende ametikohal on ülalpool palgaturu mediaani	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah

RMK keskkonnanõuetest ohjamise ja -mõjude leevendamise süsteemile omistati rahvusvaheline tunnustus ISO 14001 sertifikaadi näol 2002. aastal. Juhtimissüsteemi edasi arendades sai RMK 2010. aastal kogu organisatsiooni juhtimise korraldusele ka juhtimise kvaliteeti kinnitava ISO 9001 sertifikaadi. Mõlema rahvusvahelise standardiorganisatsiooni (ISO) nõuetest kinnipidamist hinnatakse sõltumatute audiitorite poolt kord aastas ning kõigil aastatel on RMK juhtimissüsteem tunnustatud nõuetele vastavaks.

Kvaliteedijuhtimise standardi nõuetest tulenevalt juurutas RMK 2012. aastal klientide pretensioonide käsitlemise korra, millega püütakse võimalike arusaamatuste ja mitmeti tõlgendamiste korral leida lahendus kokkulepitud tähtaja jooksul. Puidu müügil on kokkulepitud korra kohaselt toimides senini kõik reklamatsioonid lahendatud. Kohtusse on jõudnud vaid üksikud teede kasutamist ning vähempakkumiste korraldamist puudutavad pretensioonid; seni on kõik kohtuotsused langetatud RMK kasuks.

RMK kui tööandja atraktiivsuse hindamisel on võrreldud konkreetsete töökohtade palgataset palgaturu mediaaniga. Alates 2009. aastast on vastavalt võimalustele palku korrigeerides ka kõikide ametikohtade lõikes konkurentsipüsitud. Ka vastavate arvamusküsitluste põhjal võib väita, et RMK on jätkuvalt positiivse kuvandiga tööandja, kelle juures töötamist kaaluvad heameelega eelkõige maal elavad inimesed.

1.3 Metsateadlikkuse tõstmine ühiskonnas

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Metsanduse ja puidukasutuse maine kasv suunatud metsaalaste teavituskampaaniate abil	Muutumatu	2009+	Muutumatu	Muutumatu	Muutumatu
RMK tuntus sellekohaste uuringute esikümnes	18. koht	9. koht	9. koht	21. koht	15. koht

Kahjuks puuduvad viimastel aastatel tõepärased andmed metsandust ja puidukasutust puudutava avaliku arvamuse kohta. Kaudseid hinnanguid aluseks võttes võib väita, et valdkonna maine pole vähemasti halvenenud. Probleemiks võib pidada pigem metsanduse vähest märkamist ja tähtsustamist ühiskonnas ning metsa ja puidukasutuse vähest seostatust (nt inimestele meeldib puit tarbematerjalina, aga ei pruugi meeldida metsaraie). Ka RMK avalikkusele suunatud kampaaniad on seetõttu keskendunud metsakasutusvõimaluste laiendamisele (nt Eestit läbiv matkatee) ning metsatööde tutvustamisele kultuurisündmuste kaudu (nt teatripiknik metsas).

Metsanduse maine tõstmisel RMK tuntuse kaudu toimus aastatel 2012 ja 2013 langus, kuid 2014. aasta kevadel toimunud kordusküsitlus näitas seatud eesmärgi tasemele tagasi jõudmist. Täpsemalt on RMK avaliku arvamuse kohaselt tõusnud ajaloo kõrgeimale 3. kohale.⁷ Eraldi väärivad märkimist, et mitmel järjestikusel aastal on ka Keskkonnaministeeriumi poolt tellitud keskkonnateadlikkuse uuringus vastajate hulgas kõige usaldusväärsemaks looduses tegutsejaks peetud just RMK-d.⁸

⁷ TNS Emori Eesti suurettevõtete tuntuse ja maine uuring.
⁸ Turu-uuringute ASi elanikkonna loodusteadlikkuse uuring.

1.4 Teadus- ja arendustegevus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Rakendust leidnud uuenduste arv	3	2	2	3	3
Rakendusuringute rahastamise maht (eurot)	63 900	63 900	149 584	187 372	274 215
Endel Laasi nimeline stipendium kahele metsanduse doktorandile (à 4800 eurot aastas)	9 600	9 600	9 600	19 200	19 200
Heino Tederi nimeline stipendium kahele metsanduse magistrandile (à 3200 eurot aastas)	6 400	6 400	6 400	6 400	6 400
Toomas Ehrpasi nimeline kutseõppe stipendium (à 1900 eurot aastas)	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900

Kutse- ja kõrgtasemel haridusasutustes välja antavad RMK stipendiumid on igal aastal kaasa toonud arvestatava konkurentsi ning olnud täiendavaks argumendiks doktoriõppesse kandideerimisel. 2013. aastal jäi kaks doktoristipendiumi pakutud uurimisteede vähese seotuse tõttu RMK tegevusega välja andmata, misjärel muudeti koostöös Maaülikooliga stipendiumi statuut täpsemaks. Varasemate aastate stipendiaatidest hakkavad esimesed oma töödega lõpusirgele jõudma ning lähitulevikus on seetõttu võimalik hinnata stipendiumide väljaandmise mõju metsateaduse arengule.

Kuuest Eesti metsanduse tippteadlasest koosnev RMK teadusnõukogu on seni otsustanud rahastada 11 uurimisteedat.⁹ Lõppenud projektidest on RMK igapäevategevust kõige enam mõjutanud metsakuivenduse analüüs, mille tulemused viidi sisse ka RMK metsakuivendus-süsteemide rekonstrueerimise juhenditesse. Lõppenud uurimistöödest võib ehk kõige suuremat tulevikupotentsiaali pakkuvaks pidada lidarmöödistamisega seotut, mis andis metsa takseerimisel mitmete takseerandmete puhul praeguse meetodikaga võrreldes samaväärseid ning isegi täpsemaid tulemusi. Uue meetodika kasutuselevõtmisele peaks siiski eelnema täiendav test-periood, mistõttu on otsustatud uuringuid jätkata. Käimasolevatest uurimistöödest on suurimad ootused metsade looduslähedasema majandamise võimalusi hindaval turberaiete analüüsil ning metsise elutingimuste parandamiseks tehtavatel uuringutel.

Rakendust leidnud uuenduste eesmärki on aidanud täita eelkõige erinevate IT-lahenduste laialdane kasutuselevõtt (nt takseerandmete tahvelarvutisse viimine, erinevaid RMK teenuseid tutvustavad nutitelefonirakendused jmt), aga ka näiteks metsataimekasvatuses tehtud arenguhüpped taimede kvaliteedi ning kasvukiiruse suurendamisel.¹⁰

⁹ Toetatud uurimisprojektid (11) on: muudetud veerežiimiga metsade süsiniku- ja lämmastikuringe; metsise elupaigakvaliteeti määravate tegurite kompleksuuring; meetodika lageraiete mõju hindamiseks ja konfliktide ennetamiseks maastiku tasandil, arvestades sotsiaalseid, majanduslikke ja ökoloogilisi aspekte; Eesti tingimustesse sobivate valemite leidmine kasvava metsa ja metsamaterjali mahu määramiseks; metsakultiveerimisega seotud metsakaitseprobleemid Eesti metsanduses ning nende vältimine keskkonnasäästlike tõrjevõtetega; turberaiete ökoloogilis-majanduslik analüüs ja näidis-püsikatsealade võrgustiku rajamine; lidarmöödistest ja multispektraalsetelt piltidelt puistute takseeritunnuste hindamine Aegviidu katsealal; kuusekändude varumise metsanduslikud aspektid ja kaasnevate keskkonnamõjude hindamine; raidmete kasutuselevõtmise ohustatud koore- ja puiduseoselised liigid Eestis; metsakuivenduse mõju potentsiaalselt ohustatud elustikule; puistu takseeritunnuste juurdekasvu mudelite täiustamine.

¹⁰ 2009 – hakkpuidu tootmise juurutamine, jõulukuuskede mobiilirakendus, seene- ja marjametsad internetti.
2010 – pott- ja põld metsataimekasvatussüsteemi juurutamine, metsakorraldajatele VEP-inventeerija tunnistuse hankimine.
2011 – jahioiguse müügi enampakkumisele viimine, looduses liikumist toetava mobiilirakenduse loomine.
2012 – taimlates katmikkülvide juurutamine, e-veoselehe rakendamine, Eestit läbiva matkatee avamine.
2013 – metsaparanduse projekteerimise nõuete täiendamine looduskaitsetingimustega, klientide ja RMK vahelise elektroonilise palgimõtmise raportit juurutamine, andmed metsa kaasa (AMK) e-rakenduse väljatöötamine.

2. Tegevusvaldkondade eesmärgid

2.1 Metsahaldus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
RMK-le hallata antava metsamaa katastrisse kandmine ja katastrisse kantud maa lisandumine (ha)	22 600	26 135	44 700	54 300	58 610
RMK-le lisanduvate metsade, sh nendel paiknevate loodusväärtuste inventeerimine (ha)	5 665	9 600	41 800	29 660	41 160
Riigimets inventeeritud vastavalt metsakorralduse nõuetele, st andmed pole vanemad kui 10 a	80%	84%	88%	90%	84%
Pikaajalised metsa majandamise kavad (sh metsaparanduskavad)	–	–	–	47%	100%

RMK käsutuses oleva riigimaa pindala oli 2013. aasta lõpuks tõusnud enam kui 1,3 miljoni hektarini, see suurenes arengukava kehtivuse perioodil ca 20%. Ligi pool seni juurde tulnud maadest on metsamaad, ülejäänud valdavas osas sood ja (endised) rohumaad, mille riigile jätmist on õigeks peetud just looduskaitsetel põhjustel. Vaatamata sellele, et lisandunud maade pindala on suur ning aktiivsele maade riigi omandisse vormistamisele on kulunud juba viis aastat, pole töö veel kaugeltki lõppenud. Seetõttu eeldatakse, et riigimaa pindala võib lähiaastatel suurene da hinnanguliselt veel ca 100 000 hektari võrra.

Kuna (metsa)maa lisandumine on toimunud kiiremas tempos, kui oli valmisolek uusi maid metsakorralduse nõuetele vastavalt hinnata, pole 2013. aastal arengukavas seatud eesmärki täita suudetud. Osaliselt on see seotud 2013. aastal läbi viidud töökorralduse muudatusega, mille käigus hakkas RMK ka metsnikelt metsatakseerija tunnistust nõudma ning ühendas metsniku ja metsakorraldaja ametid. Käesoleva aasta takseerandmete kogumine näitab siiski, et kohanemine on olnud kiire ja lähiaastatel peaks uue töökorraldusega saama kaotada vajakud nii juurdetulevate maade hindamisel kui ka põliste riigimetsade kohta arvestuse pidamisel. Tähtis on, et jõudluse tõstmine võimaldab suurendada takseerimise sagedust ning seeläbi parandada ka andmete kvaliteeti.

2013. aastal said kaante vahele kõikide RMK 17 metskonna pikaajalised metsa majandamise kavad. Ehkki metsas toimuvaid muudatusi on tänu kaasaegsetele info kogumise vahenditele võimalik registreerida märksa täpsemini ja ka neile reageerimise kiirus on oluliselt suurem, on kümneaastase perspektiiviga ülevaade metskonnas / maakonna riigimetsas kavandatust osutunud heaks kommunikatsioonivahendiks, mille abil metsas toimuvat tavainimestele, sh nt naaberkiinnistute omanikele selgitada.

2.2 Metsamajandus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Metsa uuenemise pindala (ha)	6 600	6 850	6 522	7 102	6 125
Teostatud noorendike hoolduse maht (ha)	12 220	14 121	15 624	16 481	18 147
Teostatud harvendusraiate maht (ha)	8 618	11 135	13 602	11 895	10 847
Teostatud uuendusraiate maht (ha)	7 296	8 386	8 340	8 606	8 715
Metsateede vastavus nõuetele ja metsakuivendussüsteemide toimivus	54%	54%	66%	75%	88%
Mittevastavuste arv metsamajanduslikele ja looduskaitselistele õigusnormidele metsa majandamisel RMK ja alltöövõtjate osas (tk)	1	1	0	1	0

Riigimetsa majandamisele püstitatud metsakasvatustööde – metsa uuendamise, hooldus- ning uuendusraie – maht on kasvanud lähtuvalt metsakasvatuse vajadusest ning alltöövõtjate tööjõudlusest. Metsa uuendamisel on RMK jõudnud 2012. aastaks üle vaadata kõik varasematel aastatel uuenemata raielangid ning need vastavalt kas vajalikus mahus uute taimedega täiendada või metsakultuurid uuesti rajada. 2013. aastal tehtud uuendustööd vastavad 2008. aasta raiemahule; järgneval viiel aastal kasvab metsa uuenemise maht vastavuses aastatel 2009–2013 raiutud lankide pindalaga.

Harvendusraietega jõudis RMK varasemate aastate vajakute likvideerimisega maksimaalse raiemahuni 2011. aastal, misjärel hakkas harvendamist vajava metsa pindala järk-järgult langema ning jääb järgmise arengukava perioodil püsima eeldatavalt ca 9000 ha juures. Arengukava eesmärkidega võrreldes on saavutatud harvendusraiate maht väiksem, kuid selle võrra on olnud võimalus suurendada noorema metsa hooldamist. Kokkuvõttes on iga-aastaselt hooldatud metsamaa pindala arengukava 28 000 ha suuruse eesmärgiga võrreldes ca 1000 ha võrra suurem.

Uuendusraietel on lähtunud keskkonnaministri poolt kehtestatud arvestuslangist, millele on lisaks Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas olevale metsale liidetud ka Kaitseministeeriumi valitsemisel olev riigimets kaitseväge harjutusväljadel.

Metsateede nõuetega vastavusse viimises pole arengukavas 2013. aastaks püstitatud eesmärk täiel määral täidetud, nõuetele vastab 88% teedest, mitte 90%. Enamik nõuetele mittevastamisi on registreeritud perioodil, kus raietööd on parasjagu käimas ning kõikidel puhkudel on metsateed raieljärgselt nõuetega vastavusse viidud õigusaktides ette nähtud perioodil. Metsateede uuendamisel on 2013. aastaks jõutud tasemele, kus edaspidi on teed võimalik rekonstrueerida nende projekteeritud eluea jooksul. Sama saab öelda ka metsakuivendussüsteemide kohta, kus eluea ületanud kraavivõrgu pindalaks hinnatakse täna 270 000 ha ning senises mahus jätkates jõutakse need rekonstrueerida aastaks 2022.

Metsaõigusnormide vastu on arengukava täitmise perioodil eksitud üksikutel juhtudel. Kahtluse tekkimisel on menetluse kaasatud Keskkonnainspeksioon ning saadud tulemus peegeldab seetõttu sõltumatut hinnangut RMK tööle.

2.3 Puiduturustus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Müüdava puidu kogus (mln m ³)	2,36	2,65	3,00	3,15	3,37
Kestvuslepingute osakaal palgi ja paberipuidu osas	79%	80%	77%	84%	78%
Kestvuslepingute osakaal küttepuidu osas	25%	50%	51%	54%	53%
Lõpplao müügi osakaal	94%	95%	98%	99%	100%
Raidmete, kändude ja võsa müük (m ³)	20 550	77 170	96 287	204 131	162 179

Puidu turustamine, mis ühelt poolt sõltub turunõudlusest, teisalt metsa olemist ja metsa majandamise võimalustest, on kogu arengukava perioodil aasta-aastalt kasvanud. Kui veel 2007. ja 2008. aastal müüs RMK puitu napi 2 mln m³ aastas, siis 2013. aastaks oli müüdava puidu kogumaht kasvanud ligi 70%. Kuna raietööde kvaliteet ja sortimentide väljatulek raiest on pidevalt paranenud, on see kompenseerinud harvendusraiest (ja teede äärest ning kraavitrasside hooldamisest) pärit madalakvaliteedilisema puidu mahu suurenemise.

Palkide puhul on kestvuslepingute osakaal olnud pidevalt nõutud 85% juures. Paberipuu puhul õnnestus see tänu valitud müügistrateegiale samuti üsna kohe pärast 2008. aasta majanduslangust samale tasemele viia. Küttepuidu puhul, kus arengukava perioodi alguses kestvuslepingud praktiliselt puudusid, sai kestvuslepingute sõlmimise eesmärgiks püstitatud 50%. Ka selle kaubagrupi osas võib täna eeldada peatset turutasakaalu saavutamist, mistõttu on otstarbekas suurendada teiste sortimentidega samaväärseks ka kestvuslepingute osakaal. Muuhulgas võib prognoosida raidmetest, võsast ning osaliselt ka kändudest varutud puidu müügi jäämist 5% juurde kogu riigimetsast varutavast puidust.

Müügiviisidest on täielikult lõpplaole viidud puidutarned andnud parima võimaluse transpordilogistika korraldamiseks; kasvava metsa raieõigusena on ka edaspidi põhjust müüa eelkõige elanikkonna omatarbeks mõeldud kütte- ja tarbepuitu, samuti eraldatud paiknemisega riigimetsa lanke (nt väikesaartel), kus see samuti eelkõige kohaliku elanikkonna ja/või ettevõtjate kasutusse jääb.

2.4 Külastuskorraldus ja loodusaridus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
RMK loodusaridusprogrammi läbinud inimeste arv	39 395	39 500	50 776	59 931	51 073
Erinevate loodusaridusprogrammide arv	122	130	135	160	294
5-aastaste külastuskorralduskavade koostamine kaitse- ja puhkealadele	Puhkealadel	Puhkealadel	Rahvusparkides	Kaitse-/puhkealadel	Kaitse-/puhkealadel
Metsaküllastuste arv RMK puhke- ja loodushoiu objektidel	1 450 000	1 500 000	1 550 000	1 630 000	1 740 000
Metsaandide korjealade kohta RMK-st teavet saanud inimeste arv	56 500	55 000	78 243	90 453	100 622
Külastajate rahulolu (skaalal 1–5)	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Looduse koormustaluvus (indeks)	< lubatav	< lubatav	< lubatav	< lubatav	< lubatav

Alates 2009. aastast, kui RMK kohustuseks muutus küllastajate vastuvõtmine ka kaitsealadel, on looduses käijate arv jõudsasti kasvanud. Suurem objektide arv ning enam küllastusi on suurendanud survet nii loodusele kui ka looduses käijate tarvis rajatud taristule. Küllastajaseire ning koormustaluvuse uuringud näitavad siiski, et vaatamata küllastuste arvu suurenemisele, on RMK suutnud nii küllastajate rahulolu kui ka looduskoormust eesmärgiks seatud tasemel hoida. Kõigile RMK kaitse- ja puhkealadele on koostatud pikaajalised külastuskorralduskavad, mille kohaselt taristut arendatakse ja korras hoitakse.

Inimeste huvi metsa kõrvalsaaduste varumise vastu näitab samuti jätkuvalt kasvutendentsi ning on arengukava perioodil isegi suhteliselt kiiremini kasvanud kui looduspuhkajate arv.

Arengukava algusperioodiga võrreldes on märgatava kasvu läbi teinud loodusaridusprogrammi osalenud inimeste arv – ca 25%. Oma osa on selles olnud suurenenud programmide valikul, uut kasvu on loota Euroopa Liidu struktuurivahendite toel renoveeritud looduskeskustest, mis taasavati 2013. aastal.

2.5 Metsauuendusmaterjali tootmine

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Metsataimede tootmine (tk)	10,1 mln	10,2 mln	13,3 mln	17,4 mln	18,4 mln
...sellest suletud juurekavaga taimi (tk)	3,4 mln	3,9 mln	4,8 mln	4,5 mln	6,3 mln
...sellest avatud juurekavaga taimi (tk)	6,7 mln	6,3 mln	8,5 mln	13,0 mln	12,1 mln
Metsaseemnevaru hoidmine (kg)	4 750	3 900	3 306	2 750	7 635
...sellest männi metsaseemnete varu (kg)	3 250	2 550	2 280	2 032	2 108
...sellest kuuse metsaseemnete varu (kg)	1 500	1 150	810	509	5 456
Uute seemlate rajamise ja hooldamise kulu (eurot)	–	–	61 102	77 660	144 923

Metsauuendusmaterjali varumisel ja tootmisel on RMK eesmärkide püstitamisel lähtunud riigimetsa vajadustest. Kuna metsauuendustöid on tehtud arengukavas algselt planeeritust rohkem, on ka metsataimede tootmise maht kasvanud. Seetõttu kasvatati RMK taimlates 2013. aastal 16 miljoni taime asemel 18,4 miljonit taime. Kuigi taimetootmise tsüklit on tänu uute tehnoloogiate kasutuselevõtmisele õnnestunud oluliselt lühendada (männitaimed saavutavad metsa viimiseks sobiva kõrguse varasema kahe aasta asemel ühe aastaga ja kuusetaimed nelja aasta asemel kolme aastaga), on taimetootmise ümberstruktureerimine pott- ja pott+põld süsteemile alles käimas. Lisaks prognoositakse lähiaastatel metsataimede mahu vajaduse kasvu 22 miljoni taimeni, millega muutub kehtiva arengukava eesmärk ligi pooleteiseks.

Uued taimlatehnoloogiad on samas võimaldanud senisest ökonoomsemalt kasutada metsaseemneid, mistõttu on istutusmaterjali tootmiseks vajaminevate seemnete vajadus arengukava kehtivusaaja jooksul ligi kaks korda vähenenud. Kuuse seemnevaru on tänu 2013. aasta soodsale seemneaastale kehtiva arengukavaga seatud eesmärgist poolteist korda suurem, majanduslikult on aga pigem otstarbekas seemnevaru kogusele seatud alampiiri alandada. Pikaajaliseks strateegiaks võetud üleminek metsaseemne asemel seemlast varutud seemnele on graafikus. Seemnevarumise korraldust ja uute seemlate rajamist või vanade asendamist toetab ka Maaülikooliga koostöös käivitatud selektsioonialane uurimis- ja katsetöö.

2.6 Jahindus

Eesmärk	2009	2010	2011	2012	2013
Enampakkumiste korraldamisest saadav tasu, mis kompenseerib ülemäärased ulukikahjustused			1,72 eurot/ha	1,91 eurot/ha	2,17 eurot/ha

Kõige suurema muudatuse tõi arengukava ülevaatamine 2010. aastal just jahinduses. Kuna sai selgeks, et senine majandamismudel ei tööta, otsustati jahiteenuse pakkumine lõpetada ning hakata jahilubasid müüma enampakkumistel. Kohe esimesel aastal õnnestus oksjonil teenida summa, mis ületas eeldatava ulukikahjuste maksumuse; järgnevatel aastatel on enampakkumistel hinnad veel tõusnud, mistõttu on RMK jahindustegevus muutunud kasumlikuks.

Jahinduses oli RMK 2011.–2014. aasta arengukava teiseks eesmärgiks seatud riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks lepingute sõlmimine jahihendustega. Kuna jahiseaduse vastuvõtmine viibis (seadus jõustus 2013. aastal), toimus lepingute sõlmimine alles vahetult enne 2013. aasta lõppu, mil (ühe erandiga) õnnestus lepingud allkirjastada kõigi riigimaal jahimaa kasutusõiguse luba omavate jahihendustega (318).

2.7 Looduskaitse

LIIGID

	Metsise elupaikade taastamine	Lendorava elupaikade sidususe säilitamine	Teiste halvast või ebapiisavas seisundis olevate liikide seisundi parandamine
Eesmärk 2013	≥ 3 ala	Ühenduskoridoride kaardistamine	Inventuuri läbiviimine Kesk-konnaministeeriumi poolt
Täitmine 2013	2 ala	Kaardistamine läbi viidud	Inventuur läbi viidud

ELUPAIGAD

	Hooldatavate poollooduslike elupaikade pindala	Poollooduslike elupaikade taastamine	Sooelupaikade taastamine	Metsaelupaikade looduslikkuse taastamine
Eesmärk 2013	≥ 10 000 ha	≥ 200 ha	1000 ha	≥ 20 ha
Täitmine 2013	13 259 ha	125 ha	267 ha	Töödega alustatud, esimesed alad taastatud 2014. aastal

ELURIKKUSE KAITSE MAJANDUSMETSADES

	Elurikkuse kaitse meetmete rakendamine majandusmetsas
Eesmärk 2013	Rakendatakse RMK-siseseid norme
Täitmine 2013	Jah

TARISTU

	Kaitsealade taristu arendamine	Kaitstavate alade tähistamine
Eesmärk 2013	Tööd valitud kaitsealadel	55% tähistatud
Täitmine 2013	Kõigil kaitsealadel töid tehtud	Jah

Alates 2009. aastast on RMK metsahalduse ja -majanduse tegevusvaldkondade eesmärkide hulgas eraldi välja toodud tulemused, mis loodetakse saavutada looduse kaitsmisel. Eesmärkide loetelus nummerdatuna olid eelmises arengukavas nimetatud vajalikud mahus tööplaanide koostamine looduskaitsetöödeks (4.1.5), väärtuslike elupaikade (VEP) hoidmine puutumatusena (4.1.6) ja etteantud mahus looduskaitsetööde tegemine riigimaal (4.2.5).

VEP-ide puutumatusena hoidmisega pole kogu arengukava perioodi jooksul probleeme olnud. Veelgi enam, kuna RMK metsakorraldajad läbisid 2010. aastal VEP-inventeerija koolituse, on VEP-e riigimetsas ka jõudsasti juurde leitud. Kuna aga üsna kiiresti pärast arengukava kinnitamist selgus, et riiklikke kaitsekorralduskavasid pole piisavalt ning samuti pole selge, mis järjekorras ja kui suures mahus tuleks teha looduskaitsetöid, sõnastas nõukogu RMK looduskaitsealase tegevuse planeerimiseks täpsema eesmärkide loetelu. Uued eesmärgid hakkasid kehtima 2013. aastal, nende kohaselt on kavandatud RMK vastavate tööde eelarve ning viidud läbi tegevused (vt tabel eespool).

Looduskaitse on RMK jaoks suhteliselt uus valdkond ning see seob väga mitmeid osapooli (Keskonnaministeerium rahastajana, Keskkonnaamet kaitsealade valitsejana), mistõttu on tööde tegemisele eelnenud suhteliselt pikem ettevalmistus- ja kooskõlastusperiood. Kokkuvõttes võib siiski väita, et kõikide looduskaitsealaste eesmärkide puhul on tegevus vähemasti käivitunud.

RMK
Toompuiestee 24
10149 Tallinn, Eesti
Telefon +372 676 7500
www.rmk.ee

Fotod:
Rando Kall 8, 15, 19;
Kaupo Kikkas 10, 13, 15, 17, 18, 19;
Siim Lövi kaas, 6, 12;
Jüri Pere 13, 15, 17, 20;
Remo Savisaar 14;
RMK 16.

